

Utviklingsmidler for 2018

Folkebibliotek som kunnskapsaktør (Ref #4d0c5137)

Søknadssum: **600 000**

Varighet: **Treårig**

Kategori: **Innsatsområder**

- Utvikling av nye bibliotektenester
- Formidling av bibliotekenes innhold, digitalt og fysisk
- Nye samarbeidsformer og partnerskap

Opplysninger om søker

Organisasjonsnavn / nr

Troms fylkesbibliotek / 974547317

Postboks 6600

9296 Tromsø

www.tromsfylke.no

Kontonummer

47000400064

Institusjonens leder

Birgit Larsen birgit.larsen@tromsfylke.no

Ansvarlig kontaktperson (søker)

Aud Tåga

77 78 82 23 / aud.taga@tromsfylke.no

Mål for prosjektet

Utvikle folkebibliotekene som læringsarena og kunnskapsaktør tilpasset lokalsamfunnet slik at alle innbyggerne i fylket får tilgang til likeverdige tjenester.

Prosjektbeskrivelse

SAMMENDRAG AV PROSJEKTBEKRIVELSEN

Troms fylkesbibliotek søker om midler til et treårig utviklingsprosjekt Folkebibliotek som kunnskapsaktør. Folkebibliotek og universitetsbibliotek har et klart og tydelig samfunnsoppdrag om å fremme opplysning og utdanning. Prosjektet tar utgangspunkt i dette oppdraget. Målet er å forbedre bibliotektenesten innafør området kunnskap og opplæring ved å organisere arbeidet slik at det gir tettere samarbeid og ei tydelig rolleavklaring mellom folkebibliotekene, fylkesbiblioteket og universitetsbiblioteket.

I prosjektet skal man finne fram til ei organisering av kunnskaps- og informasjonstjenesten som kan gjøre folkebibliotekene i Troms mest mulig relevante for sine lokalsamfunn og sikre best mulig kvalitet i tjenesten. Arbeid med å heve kompetansen på området og utvikle samlingene vil inngå i prosjektet. Markedsføring av tilbudet og tjenestene vil også være en del av prosjektet. Deltakere i prosjektet er folkebibliotekene i fylket, Troms fylkesbibliotek og universitetsbiblioteket ved UiT Norges arktiske universitet (UB). Prosjektet skal bestå av fire hovedområder

Utviklingsmidler for 2018

- 1) Organisering og samarbeid om tjenester
- 2) Samlingsutvikling
- 3) Kompetanseheving
- 4) Markedsføring

PROSJEKTBEKRIVELSE

Bakgrunn og utfordringer

Folkebibliotekene har et bredt ansvarsområde, men det er varierende nivå på tjenestene som gis. Mange kommuner har liten ressurs i bibliotekene, og publikum får derfor ikke alltid den tjenesten de etterspør. Det er derfor ønskelig med et tettere samarbeid mellom fag- og folke- og fylkesbibliotek, og mellom folkebibliotek. Folkebibliotek har et potensial til å fylle rollen som lokal kunnskapsaktør og fagbibliotek for lokalsamfunnet, noe som forutsetter samarbeid om fagbibliotek tjenester med UB og andre kunnskapstilbydere. Målsettinga til UiT er å være kompetanseutvikler i landsdelen og UB, som en del av denne utdanningsinstitusjonen, eier også denne målsettinga. Dette samfunnsoppdraget er forenlig med oppdraget Folkebibliotekloven gir folkebibliotekene.

Folkebibliotek i Troms har lang erfaring med å være tilrettelegger for studenter som tar desentralisert utdanning. Det regionale biblioteksamarbeidet i Nord-Troms har sammen med Nord-Troms Studiesenter samarbeidsavtale med UiT om bibliotek tjenester til studenter. Det samme har Lenvik bibliotek og Studiesenteret Finnsnes. Avtalene sikrer at bibliotekarene kan få veiledning fra UB når det trengs. UB leverer også kurs til studenter, lærere og bibliotekansatte. I prosjektet skal det utvikles rutiner som gjør samarbeidet mellom bibliotekene i fylket mer forutsigbart og enkelt.

Mange bibliotek har velfungerende samarbeid med barnehage og skole, og folkebiblioteket er læringsarena for barn og unge. Det er etablert gode samarbeidsrutiner i etterkant av Vertskommuneprosjektet (Midt-Troms 2011-2014) og prosjektet Framtidas kunnskapsarena (Nord-Troms 2012-2015). Tromsø bibliotek og byarkiv har for tida prosjektet Bedre bibliotektilbud til barn, et prosjekt som også involverer skoler og bokbussen. Det videre arbeidet vil bygge på erfaringer fra disse tre utviklingsprosjektene når prosjektet Folkebibliotek som kunnskapsaktør skal undersøke hvordan tilbudet av relevant faglitteratur, fysisk og digitalt og tilbudet til barn og unge kan utvikles.

Forankring

Prosjektet begrunnes i Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028, vedtatt av fylkestinget i mars 2017. Prosjektet er utviklet i samarbeid med Universitetsbiblioteket UiT (UB) som er samarbeidspart i prosjektet. Prosjektet er dessuten forankret hos folkebibliotekene gjennom arbeidsmøter på biblioteksjefmøtene i juni og november 2017. Dette har ført fram til enighet om å starte prosjektet, som handler om å utvikle bibliotekene i fellesskap. UB har vært representert på biblioteksjefmøtene og snakket om sitt samfunnsoppdrag i tilknytning til prosjektet. Før prosjektet settes i gang skal det presenteres på Troms fylkeskommunes kulturkonferanse for kommunene i mars 2018. Prosjektsøknaden er utviklet av fylkesbiblioteket i samarbeid med arbeidsgruppe bestående av representanter fra UB, Lenvik bibliotek og Det regionale biblioteksamarbeidet i Nord-Troms.

Målgruppe

Biblioteket som læringsarena skal være tilrettelagt for alle brukergrupper. Tilbudet skal ivareta materiell og informasjon for kunnskap og læring og rette seg mot barn, unge, ungdom i videregående skole, arbeidstakere, voksne under utdanning og voksne generelt som har et kunnskaps- og informasjonsbehov. Både studenter, menigmann og fagfolk i offentlig og privat sektor har behov for faglitteratur og kvalitetssikret informasjon. I løpet av prosjektperioden skal næringshager kontaktes med tanke på å avklare muligheter for samarbeid med prosjektet, et slikt samarbeide er ei forutsetning for å utløse regionale utviklingsmidler.

Utviklingsmidler for 2018

Organisering og samarbeid om tjenester

Publikum har behov for de samme gode tjenestene uavhengig av kommunestørrelse og bibliotekressurser. Derfor skal prosjektet se på hvordan tilbud om like gode tjenester i de ulike bibliotekene kan løses på en best mulig måte gjennom ei organisering som gir et tettere samarbeid. Det skal undersøkes om bibliotekene kan ha ulike tjenestenivå og ansvarsområder, men felles rutiner og felles minimumsstandarder. Det er ønskelig å finne ut av om noen med mer kompetanse kan veilede andre bibliotek og betjene bibliotekbrukere fra andre kommuner når det er behov for det.

Det var enighet blant biblioteksjefene på biblioteksjefmøtene om å undersøke dette som en del av prosjektet. Felles minimumsstandarder har det regionale biblioteksamarbeidet i Nord-Troms god erfaring med når det gjelder tjenester til studenter ved desentraliserte studier. Standardene har vært utarbeidd i fellesskap, og de som har vært involvert i arbeidet har et eierforhold og en lojalitet til å bruke standardene. Erfaringene tilsier at denne typen felleseie gir en trygghet, men også fellesskap i arbeidet. I prosjektet skal det også utarbeides felles rutiner og utvikling av minimumsstandarder som omfatter alle bibliotekene.

Det er et mål at man i prosjektets første år skal komme fram til en organisasjon som viser gangen i tjenestene, samarbeid og arbeidsfordeling mellom bibliotekene. Når organisasjonen er etablert, skal den prøves ut i resten av prosjektperioden for å finne ut om organiseringa er en modell som kan implementeres i bibliotekenes samarbeid om fagbibliotekstjenester etter prosjektavslutning.

Fylkesbiblioteket vil bruke erfaringer om samarbeid, kunnskap og informasjon fra de fylkesomfattende utviklingsprosjektene Folkebibliotek som litteraturhus (2014-2017) og Bibliotekrom i Troms (2012-2014). Lenvik biblioteks pågående helseprosjekt vil kunne bidra med kunnskapsoverføring til prosjektet Folkebibliotek som kunnskapsaktør.

Samlingsutvikling

En viktig del av folkebibliotekenes oppgave for å fremme opplysning og utdanning er å ha relevante og kvalitetsmessig gode samlinger, det være seg fysisk eller digitalt. Det er ei målsetting at folkebibliotekene skal utvikles til å kunne gi gode fagbibliotekstjenester for sine lokalsamfunn.

De gode samlingene kommer først til sin rett når de er i bruk. I prosjektet skal man se på måter å fordele ansvaret for samlingene mellom fylkesbiblioteket og folkebibliotekene og mellom folkebibliotekene. Fylkesbiblioteket har felles samling med Tromsø bibliotek og byarkiv, og har det siste året arbeidet med å kvalitetssikre den fysiske og digitale faglitterære samlinga. Dette samarbeidet vil fortsette i prosjektet. Prosjektet har som mål at folkebibliotekene forplikter seg til å holde et visst nivå når det gjelder samlingene for faglitteratur. Prosjektet skal også finne fram til måter å organisere deler av samlingene på mellom bibliotekene som kan gi økt bruk av samlingene og avklare samarbeidsformer og rutiner som gir folkebibliotek tilgang til UB sine samlinger.

Kompetanseheving

Prosjektet er nyskapende, og derfor må kompetanse på områder som prosjektet skal prøve ut skapes i prosjektet. Kompetanseheving skjer først og fremst gjennom det konkrete arbeidet med prosjektet. I prosessen med organisering av fagbibliotektilbudet ligger det kompetanseheving. Kompetanseheving handler også om samlingsutvikling, formidling, digitale tjenester og markedsføring av tjenestene. De ansatte i folkebibliotekene er generalister og må kjenne organiseringa av fagbibliotektilbudet. Organiseringa skal si noe om ansvarsområdet til det enkelte bibliotek, og hvordan man henter informasjon, litteratur og veiledning. De ansatte skal vite hvilke oppgaver som kan løses lokalt og hvilke som må sendes videre for å oppnå best mulig tilbud til bibliotekbrukeren. Alle må kunne de felles rutinene som skal utvikles og kunne ta dem i bruk. Dette vil også gjelde for felles minstestandarder. De ansatte i bibliotekene må ha kompetanse i referansearbeid. Referansearbeid vil inngå i kompetansehevinga. Oversikt over tjenestetilbudet og

Utviklingsmidler for 2018

å kunne navigere i biblioteklandskapet er derfor viktig for å kunne imøtekomme brukernes informasjonsbehov.

I løpet av prosjektet skal kunnskap om samlingene bli bedre og man skal se på hvordan den kan deles mellom bibliotekene. Prosjektet vil også se på hvordan kunnskap om fysiske og digitale samlinger av referanselitteratur kan deles mellom de bibliotekansatte. Formidling av fysiske og digitale fagsamlinger til bibliotekbrukere blir viktig, men forutsetter kompetanse hos de bibliotekansatte. Etter prosjektet skal det være klart for folkebibliotekene og UB hva de kan forvente av hverandre. Gjennom prosjektet skal kompetansen i folkebibliotekene om UB sine tjenester bedres. UB er bibliotek for studenter og forskere, men også bibliotek for menigmann over 18 år. UB skal gjennom prosjektet få bedre innsikt i folkebibliotekenes oppdrag, noe som vil bidra til en bedre tjeneste fra UB til studenter og andre som benytter folkebibliotekene som sitt studiebibliotek. UB har utviklet iKomp, som er et digitalt kurs om informasjonskompetanse for studenter. Det er et mål at alle bibliotekansatte i fylket gjennomgår kurset. UB har nå et pågående prosjekt, delfinansiert av Nasjonalbiblioteket, som skal utvikle iKomp for videregående skole. Dette er et kurs som kan bli nyttig for mange bibliotekbrukere, og det må kunne forventes at ansatte i folkebibliotek skal kunne formidle kurset og veilede publikum i å bruke det.

Markedsføring

Milepæler, som ny organisering, felles rutiner og felles minstestandarder, skal omtales ekstra ved at det sendes ut pressemelding. Fylkesråden for kultur skal involveres i presentasjonene, noe som er viktig med tanke på å nå ut til kommunenes beslutningstakere. Samarbeidet med lokalavis som ble opprettet i prosjektet Folkebibliotek som litteraturhus videreføres. Tiltak rettet mot publikum vil bli annonsert i lokalavisene. Det vil bli skrevet omtaler som kan publiseres på folkebibliotekenes og kommunenes informasjonssider om tiltak rettet mot publikum. Facebook og nettsider vil bli brukt aktivt i formidlingsarbeidet. Det må være tydelig hva folkebibliotekene har å tilby og hva befolkningen kan forvente av folkebiblioteket.

Informasjon og dokumentasjon

Det er mange parter i prosjektet: 24 folkebibliotek, UB og fylkesbiblioteket er involvert. Noen vil til enhver tid har mer kunnskap om utviklinga i prosjektet enn andre, fordi de deltar i arbeidsgrupper eller er tildelt spesielle oppgaver. Informasjon til de øvrige deltakerne er av stor betydning. Alle skal oppleve at de har et eierforhold til prosjektet, noe som er avgjørende for involvering og engasjement.

Informasjon om planene i prosjektet og prosjektets gang legges ut på <http://bibliotek.tromsfylke.no> Dette skal omtales i de månedlige elektroniske nyhetsbrevene fra Troms fylkesbibliotek. Dette er dokumentasjon av prosjektet som går til alle folkebibliotek og bibliotek i videregående skole og andre. Det blir et viktig faktagrunnlag for markedsføring av prosjektet, som også kan brukes lokalt av bibliotekene overfor sine kommuner. Erfaringer med dokumentasjon fra de fylkesomfattende prosjektene vil bli brukt i dette prosjektet.

Samarbeidsparter

Folkebibliotekene i Troms og Universitetsbiblioteket UiT Norges arktiske universitet er samarbeidsparter. Før prosjektet starter opp skal det søkes samarbeid med næringshager. Et samarbeid med disse kan gi mulighet for regionale utviklingsmidler som kan føre til videreutvikling av prosjektet.

Prosjektperiode og prosjektorganisering

Prosjektperioden skal vare i tre år fra 1. mai 2018 til 30. april 2021.

Troms fylkesbibliotek skal ha prosjektledelsen og eie prosjektet. Folkebibliotekene i fylket og UB er parter i prosjektet.

Arbeidsgruppen skal settes sammen av representanter fra de regionale biblioteksamarbeidene, Tromsø bibliotek og byarkiv, UB og fylkesbiblioteket. Det

Utviklingsmidler for 2018

er tre regional biblioteksamarbeid i fylket, og medlemmene i arbeidsgruppa skal representere hvert sitt samarbeid. De skal rapportere til sine biblioteksamarbeid, men også melde fra sine regioner til arbeidsgruppa og prosjektleder.

Fylkesbiblioteksjefen skal opprette et team på fylkesbiblioteket som skal støtte prosjektlederen i arbeidet. Styringsgruppa settes sammen av fylkesbiblioteksjef, direktør ved UB og representanter fra administrativt nivå i kommunene og fra biblioteksjefkollegiet.

Biblioteksjefmøtene skal fungere som referansegrupper. Andre referansegrupper etableres ved behov. Prosjektet skal angå alle partene i like stor grad. Derfor skal prosjektet legges fram på hvert biblioteksjefmøte i prosjektperioden.

Biblioteksjefmøtene arrangeres to ganger per år. Her får biblioteksjefene mulighet til å drøfte framdrift og oppnådde resultater og ikke minst foreta justeringer i planer framover. Evaluering av prosjektet i disse møtene blir viktig for den årlige rapporteringa.

Troms fylke slåes sammen med Finnmark fylke i 2020. Troms fylkesbibliotek søker likevel om et treårig prosjekt, fordi prosjektet Folkebibliotek som kunnskapsaktør er omfattende og trenger tid for å kunne prøve ut tiltakene og nå målene.

Bibliotekene i Finnmark vil kunne dra nytte av prosjektet.

Finansiering

Det søkes om 600 000 per år i støtte fra Nasjonalbiblioteket. Midlene skal gå til å dekke ½ prosjektlederstilling og til aktiviteter i prosjektet. Fylkesbiblioteket finansierer ½ prosjektlederstilling, og bidrar ellers med egeninnsats og egenandel i prosjektet. UB går inn i prosjektet med egeninnsats. Det vil ikke bli regnet på hva folkebibliotekenes egeninnsats vil utgjøre i penger.

Utviklingsmidler for 2018

Start- og sluttdato for prosjektet

Prosjektvarighet	Fra dato	Til dato
Treårig	01-05-2018	30-04-2021

Aktivitetsplan for prosjektet

Beskrivelse	Fra dato	Til dato
Etablere prosjektorganisasjon	01-05-2018	15-05-2018
Oppstartseminar	23-05-2018	23-05-2018
Organisering av samarbeidet	01-06-2018	30-11-2018
Presentasjon for kulturkomiteen, junimøtet	11-06-2018	11-06-2018
1. evalueringsmøte biblioteksjefmøte	16-10-2018	16-10-2018
Presentasjon av organiseringa	05-12-2018	05-12-2018
Implementere fagbibliotekjenersten	02-01-2019	01-02-2021
Utvikle rutiner med samlingsutvikling	01-06-2018	01-02-2021
Markedsføring	23-05-2018	30-04-2021
Kompetanseheving informasjonskompetanse	01-05-2018	30-04-2019
2. evalueringsmøte/biblioteksjeføte	19-03-2019	19-03-2019
3. evalueringsmøte/biblioteksjefmøte	15-10-2019	15-10-2019
Kompetanseheving samlingsutvikling	01-05-2019	30-04-2020
4. evalueringsmøte	01-04-2020	02-04-2020
Avklare videreføring av modellen og finansiering	01-05-2020	30-04-2021
5. evalueringsmøte	14-10-2020	15-10-2020
Avslutningsseminar	22-04-2021	22-04-2021
Presentere resultat for kulturkomiteen	30-04-2021	30-04-2021
Avslutte prosjektet	30-04-2021	30-04-2021
Sluttrapport, regnskapsavslutning	01-05-2021	30-06-2021

Andre opplysninger

En mer detaljert aktivitetsplan vil bli utarbeidd når prosjektet starter opp.

Samarbeidspartnere

Utviklingsmidler for 2018

Organisasjon/institusjon	Formell avtale	Rolle
Universitetsbiblioteket UiT Norges arktiske universitet Universitetsbiblioteket UiT Norges arktiske universitet 9037 Tromsø	nei	Mariann Løkse har representert Universitetsbiblioteket i arbeidsgruppa som har utarbeidd søknaden. I prosjektet skal UB bidra med fagbibliotek tjenester, holde kurs for bibliotekansatte og bidra med innhold til seminarer om fagbibliotek tjenester til folkebibliotekene og delta i arbeidet med organisering av samarbeidet mellom folkebibliotek, fylkesbibliotek og universitetsbiblioteket.
Skjervøy folkebibliotek Postboks 54 9189 Skjervøy	nei	Wenche Ratama er leder av det regionale biblioteksamarbeidet i Nord-Troms og har representert samarbeidet i arbeidsgruppa som har utarbeidd søknaden. Det regionale biblioteksamarbeidet i Nord-Troms skal delta i prosjektet.
Lenvik bibliotek Postboks 609 9306 Finnsnes	nei	David Wulff-Sæter har deltatt i arbeidsgruppa som har utarbeidd søknaden og har representert samarbeidet om bibliotektilbud til studenter i Senjaregionen på vegne av Lenvik bibliotek og det regionale biblioteksamarbeidet i Midt-Troms. Lenvik bibliotek og de øvrige bibliotekene i det regionale biblioteksamarbeidet i Midt-Troms skal alle delta i prosjektet.
Tromsø bibliotek og byarkiv Postboks 6900 9299 Tromsø	ja	Det er et mangeårig samarbeid mellom Troms fylkesbibliotek og Tromsø bibliotek og byarkiv om felles samling lokalisert ved Tromsø bibliotek og byarkiv. Det er også samarbeid om fjernlån. To av fylkesbibliotekets ansatte har kontor ved Tromsø bibliotek og byarkiv, som kommer til å ha en sentral rolle i prosjektet når det gjelder arbeidet med samlingsutvikling i tillegg til å være deltaker i de øvrige prosjektoppgavene.
Samtlige folkebibliotek i Troms v/ Troms fylkesbibliotek 9296 Tromsø	nei	Samtlige folkebibliotek i Troms skal delta i prosjektet. De skal arbeide med organisering, prøve ut, utarbeide og implementere tiltak. Samtlige bibliotek skal delta i samlingsutvikling, grunnleggende kompetanseheving og markedsføring. Bibliotekene er: Det regionale biblioteksamarbeidet i Nord-Troms som består av Kvænangen, Nordreisa, Skjervøy, Kåfjord, Storfjord og Lyngen. Det regionale biblioteksamarbeidet i Midt-Troms som består av Torsken, Sørreisa, Målselv, Bardu og Dyrøy og Lenvik m/Berg og Tranøy. Biblioteksamarbeidet i Sør-Troms som består av Skånland, Kvæfjord, Harstad, Gratangen, Lavangen, Ibestad og Salangen. Tromsøregionen som er bibliotekene i Tromsø, Karlsøy og Balsfjord.

Utviklingsmidler for 2018

Budsjett

Søknadsbeløp fra Nasjonalbiblioteket 600 000

Utgifter

Beskrivelse	Denne periode	Totalt for prosjektet
Prosjektledelse	750 000	2 250 000
Reise	50 000	150 000
Oppholdsutgifter	100 000	300 000
Kjøp av tjenester/andre honorar	85 000	255 000
Markedsføring	50 000	150 000
Egeninnsats Troms fylkesbibliotek	300 000	900 000
Egeninnsats universitetsbiblioteket UiT	50 000	150 000
Frikjøp av bibliotekansatte til prosjektet	300 000	900 000
Totale utgifter	1 685 000	5 055 000

Inntekter

Beskrivelse	Denne periode	Totalt for prosjektet
Tilskudd fra Nasjonalbiblioteket	600 000	1 800 000
Egenandel Troms fylkesbibliotek	60 000	180 000
Egenfinansiering Troms fylkesbibliotek, 1/2 av prosjektlederstillingen	375 000	1 125 000
Egeninnsats Troms fylkesbibliotek	300 000	900 000
Egeninnsats universitetsbiblioteket UiT	50 000	150 000
Regionale utviklingsmidler	300 000	900 000
Totale inntekter	1 685 000	5 055 000

Vedleggsoversikt

Beskrivelse

Budsjett

Prosjektbeskrivelse